Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 247. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 18-го ВЕРЕСНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 247. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 18, 1952. VOL. LX.

ПРЕЗИДЕНТ ПОНОВЛЮЄ ВИМОГУ ЗАБЕЗПЕКИ ЗДОРОВ'Я

НАЗИВАЄ „НАЗАДНИКАМИ" ПРОТИВНИКІВ СУСПІЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ

Филаделфія. — Привітаний, при висіданні з залізничого потягу десятьтисячним здвигом народу, серед якого були губернатор Пенсилвенії Дж. С. Файн і посадник Джозеф С. Кларк, президент Труман поїхав на зібрання Американського Шпитального Товариства з промовою, в якій підкреслив потребу і розгорнув цілий плян суспільного медичного забезпечення, як теж і дав відповідь противникам такої системи. Тому, що минулої неділі кандидат на президента від Республіканської партії, ген. Двайт Д. Айзенгавер, назвав „соціялістичною" проектовану през. Труманом систему медичного забезпечення і доряджував добровільну медичну допомогу на це місце, Труман у своїй промові дав відповідь на ці закиди. Він сказав, що від часу, коли він став президентом, він усе почувався до обов'язку на підставі конституції попирювати загальний добробут громадян. Тому він домагається медичного суспільного забезпечення, яке причиниться до покращання медичної служби, а з цим і здоров'я нації. Деякі групи населення прийняли цей проєкт з радістю, а інші сильно виступили проти нього. „А це діється часто, коли ми пробуємо йти вперед" — твердив Труман. — „Тому ми мусимо завжди побороювати перешкоди, які ставлять нам ті, що хочуть тягнути назад... Але ви знаєте, що це спільна прикмета всіх назадників. Вони не хочуть іти вперед без огляду, яка це справа. Вони тільки хочуть стояти на місці і залишити справи нетиканими, ба навіть завертати назад... до коня з візком", кликав президент. Він також пригадав успіхи в суспільних і наукових справах, осягнені при допомозі уряду і заявив, що він не вимагає за них признання для себе. Президент теж признав, що робить помилки, як кожна людина. До деяких з них він признається, а про інші не згадує, бо це роблять за нього його противники.

У привіті, висланім на конвенцію Американської Федерації Праці до Ню Йорку, през. Труман остеріг зібраних делегатів, що кандидат Республіканської партії веде кампанію „на плятформі, найбільш ворожій для робітництва" від 16 років. Президент навіть добачує змову Республіканської партії для вкорочення робітничих прав, бо „спеціяльні інтереси вже гострять сокири для атаки".

СЕКРЕТАР ПРАЦІ НА КОНВЕНЦІЇ АФП

На коротко перед своїм виступом перед 71-ою річною конвенцією Американської Федерації Праці в Ню Йорку, секретар праці Моріс Тобін (зліва) і адміністратор взаємної безпеки Аверел Гаррімен (справа) відбули неформальну розмову з президентом Федерації Вільямом Гріном. Секретар Тобін в своїй промові заявив, що „Американський робітничий рух, після 29 років найбільшого росту в історії, тепер зменшує своє темпо" внаслідок закону Тефта-Гартлі.

Стівенсон про комунізм і „невідповідальних" противників

Спрінгфілд, Ілл. — Губ. Адлей Е. Стівенсон, демократичний кандидат на президента, висловив погляд, що комунізм це найбільша загроза для американської конституції. Одночасно він попередив, що конституційні вольності загрожені теж „невідповідальними" одиницями, що ставляться вороже до комунізму. Стівенсон проголосив цей погляд у зверненні до народу до святкування Дня Конституції. Заки ця заява була проголошена, губернатор мав нагоду розмовляти з Тамесом Е. Ферчайлдом, демократичним кандидатом на сенатора з стейту Вісконсін, де, як звісно кандидує поновно республіканець Джозеф Р. МекКарті. Не згадуючи МекКарті по імені, губернатор пригадав, що правдиве збереження конституційних вольностей залежить не тільки від судів або уряду, але теж від кожного громадянина, бо громадяни мають обов'язок шанувати права інших громадян. Стівенсон сказав, що викликування страху різними підозріннями невідповідальних людей витворює атмосферу, небезпечну для свободи людини. — Оці пригадки були сказані для натаврування випадів сенатора МекКарті, який часто в минулому, таврюючи комунізм, кидав підозріння на зовсім невинних людей, щоб таким способом їх залякувати і настроювати проти них публіку.

НАСЕЛЕННЯ ЗДА ПІДНЕСЛОСЯ ДО ЧИСЛА 157,269,000 ОСІБ.

Вашингтон. — Бюро перепису населення виявило, що населення З'єдинених Держав досягло на 1 серпня цього року 157 мільйонів, 269 тисяч осіб. У порівнянні з тим же місяцем 1950 року, коли були доконані передостанні обчислення, населення країни виросло на 6 мільйонів 131 тисяч осіб. За один лише місяць липень, як твердить статистика, населення піднеслося на 254,000, а від серпня минулого року — на 2 мільйони, 674 тисячі.

ПРОБНІ ГОЛОСУВАННЯ В СПРАВІ ВИБОРІВ

Ню Йорк. — Знаний Інститут Публічної Опінії вислав був до своїх репрезентантів у цілій країні запити про теперішнє становище до виборів тих осіб, що голосували в 1948 р. Відповіді проголошені публічно в понеділок дають такі висліди: Одна четвертина осіб, що в 1948 р. голосували на Трумана, заявляє тепер, що тепер буде голосувати на республіканського кандидата, а шість з половиною відсотків осіб, що в тому році голосували на Дюї, поточного року хочуть віддати свій голос на демократичного кандидата.

У стейті Ню Джерзі перевела інтерв'ю агенція „Ассошіейтед Пресс" між 27 часописами, запитуючи їх про їхні інформації в справі популярности кандидатів на президента. З відповідей, проголошених у вівторок, агенція приходить до висновку, що якщо б прийшлося голосувати тепер, то ген. Айзенгавер дістав би 54 відсотків, а Стівенсон 46 відсотків тих виборців, що голосували при виборах в 1948 р.

Кореспондент „Крісчен Сайєнс Монітора" з Бостону, Річард Л. Стравс, що брав участь у поїзді репортерів з ген. Айзенгавером, а опісля в поїзді з губ. Стівенсоном, подає вислід голосування серед самих кореспондентів. Він каже, що в „партії" Айзенгавера 7 кореспондентів заявилися за Айзенгавера, 24 за Стівенсона, а 6 були нерішені. В „партії" Стівенсона 9 репортерів заявилися за Айзенгавера, 19 за Стівенсона, а 5 були нерішені. Свою прихильність спирали репортери на спостереженнях, котрий з кандидатів може здобути більше голосів при виборах своїм способом агітації.

„Ню Йорк Таймс", починаючи з видання у середу 17 вересня, поміщує огляд агенції „Ассошіейтед Пресс" про наставлення всього населення до виборів, каже, що з десяти західних стейтів дев'ять виявляє більшу прихильність для Айзенгавера ніж для Стівенсона. — Пробні голосування переводять тепер теж різні видавництва самостійно.

ДОЛЛЕС ДОМАГАЄТЬСЯ НОВОЇ АҐЕНЦІЇ ДЛЯ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ

Сан Франціско. — На річних зборах Об'єднання Американських Адвокатів виступив з промовою республіканський дорадник закордонної політики Джан Фостер Доллес. Промовець дораджував у своїй промові створити компетентну двопартійну установу, до якої входили б також представники кабінету, але яка б, поминувши участь в ній людей з уряду, була б вільна від бюрократичної відповідальности. Нова аґенція займалася б далекосяглим плянуванням закордонної політики країни. Доллес висловив переконання, що стратеґія Совєтів могла б бути унешкідливлена відповідно продуманою акцією ЗДА на закордонному відтинку. Проте такої пляновости дотеперішня політика Америки не виявляє і посунення закордонної політики часто мають характер раптовости. Вони часто викликані лише потребою реагувати на діяння Совєтів.

Подібно, як в теперішній раді Національної Безпеки, так і в плянованій раді закордонної політики, повинні брати участь президент, віцепрезидент і секретарі — державний та оборони. До тієї ради повинні б увійти й інші члени кабінету, які у цій справі не були б зв'язані урядовими поглядами і чинностями свого урядування. У цій раді необхідно має знайтися місця для представників двох найбільших партій країни, а уся діяльність нової аґенції повинна проходити в найтіснішім контакті й порозумінні з Конґресом. Тоді лише можливо осягнути те, твердив Доллес, чого не маємо тепер, — добре обмислені і послідовні пляни. Доллес далі говорив про розпучливу потребу застановитися над фактом, що в дев'ятнадцяти країнах з населенням 800 мільйонів, послідовно винищується терором, виселенням і переслідуваннями духовий елемент.

300,000 людей вітали Айзенгавера в Міннесоті

Ст. Пол, у стейті Міннесота. — Здвиг народу, обрахований на 300,000 осіб, вітав генерала Двайта Д. Айзенгавера, коли він переїздив обидва сусідні міста Міннеаполіс і Ст. Пол, щоб сісти на літак, який мав завезти його назад до Ню Йорку для виголошення в середу промови на конвенції Американської Федерації Праці. Перед виїздом, він промовляв на вічу перед будинком стейтового капітолю до 12,000 приявних, тавруючи н[а] промові недомагання адміністрації през. Трумана і вимагаючи зміни уряду при найближчих виборах, під час яких він виступає кандидатом від республіканської партії. Заки генерал продовжуватиме передвиборчу агітацію, сен. Роберт А. Тефт почне свою кампанію в користь республіканського кандидата. Він переїде 19 стейтів, головно ті, що підтримували його кандидатуру на Краєвій Республіканській Конвенції в Шікаґо в липні.

Призначення діючого директора комісії іміграції і натуралізації

Вашингтон. — Бувшого комісаря переселених осіб, Гері Н. Розенфілда іменовано діючим директором Президентської комісії іміграції і натуралізації. Г. Розенфілд — мешканець міста Ню Йорку і працював чотири роки, до кінця серпня цього року. Президент Труман покликав нову комісію 4 вересня для „студій і оцінювання іміграційної і натуралізаційної політики ЗДА". Перша нарада нової семичленної комісії відбулася в Вашингтоні з участю нового директора і керівника комісії Филипа Б. Перлмена.

Помер о. Стефан Побуцький, парох в Шамокіні

Шамокін, Пенсилвенія. — У неділю 14 вересня, помер несподівано від недуги серця о. Стефан Побуцький, парох українського катол. парафії, в 55 році життя. Він прийшов сюди тільки два місяці тому з парафії св. Івана в Дітройті, де викінчив був недавно будову величавої парафіяльної школи. Давніше був довголітнім парохом в Обери, Н. Й. Покійний народився в 1898 р. в Молихівцях, пов. Калущ в Західній Україні до Злучених Держав приїхав з своїми батьками в 1914 р. поселившись в Вилксбері, у стейті Пенсилвенія. Завдяки своєї роботящости покінчив середні школи, після чого за стараннями адміністратора українсько-католицької дієцезії о. П. Понятишина, був прийнятий до духовної семінарії Преч. Діви Марії в Балтимор, у стейті Меріленд. Свячення дістав від єпископа канадійських українців, Никити Будки, в Торонто в 1922 році. Покійний залишив за собою ім'я солідного священика-громадянина. Похорони відбулися в четвер в Дітройті.

БРИТАНІЯ ДОРАДЖУЄ ОБЕРЕЖНІСТЬ У ФЕДЕРАЦІЙНИХ ЗАХОДАХ ЕВРОПИ

Страсбург, Франція. — Двох представників Британії в Дорадчій Асамблеї Европейської Ради висловили вчора ґратуляції шістьом об'єднаним на підставі пляну Шумана західно - европейським країнам в їх федераційних заходах, але рівночасно легко перестерігали, щоб ці країни і інших своїх федераційних заходах не йшли задалеко без Англії та інших европейських країн. Асамблея, що складається з 132 парляментарних представників з 14 европейських країн почала дебати в справі відношення інших країн до об'єднання Пляном Шумана Франції, Італії, Німеччини, Бельгії, Голяндії і Люксембургу, що зрезиґнували частинно із своєї суверенности та створили своєрідну понаднаціональну інституцію з виконавчими повновластями. Дорадча Асамблея Европейської Ради може виносити рішення, але для своєї правосильности вони мусять бути потверджені урядами поодиноких країн. Британські представники зокрема перестерігали, що в створеній на підставі Пляну Шумана европейській господарській спільноті рішальну перевагу і впливи матиме Німеччина, хоч і не називали її по імені, і вони підозрівають, що вона може змагати до відгородження Британії до европейського континенту. Представники континентальних европейських країн підкреслювали своє бажання і надії, що Британія знайде відповідну форму, — яка дозволила б їй брати активну участь в творенні господарської і політичної спільноти европейських народів. Спільноту шістьох країн вони називали „одвертим колом", яке може збільшуватись та в його можуть доступ всі інші европейські країни, які ще залишаються поза ним. Британія досі відмовлялася від більшої участи в европейських федераційних заходах, зокрема вона відмовилася від участи в господарській спільноті шістьох країн, вияснюючи це своїми зобов'язаннями у відношенні до країн британської спільноти народів.

Ген. Бредлі перестерігає перед перебільшеними надіями на атомову зброю

Париж, Франція. — Ген. Омар Бредлі, голова об'єднаних шефів штабів американських збройних сил, перестерігав вчора, щоб не покладати занадто великих надій на атомову зброю, бо вона ще не є аж так розвинена, щоб можна було легковажити силу і значення сухопутніх збройних сил. Ген. Бредлі склав свою заяву представникам преси під час своїх відвідин в головній кватирі алянтських збройних сил в Европі. Він твердив, що складає ту заяву свідомо, бо серед европейських народів почали закріплюватися переконання, що на випадок війни „всю роботу" можна виконати атомовою зброєю, без більших зусиль та без потреби могутньої армії. „На мою думку — твердив ген. Бредлі — з тим, що ми знаємо та що можемо передбачити, сили, які повинні бути зорганізовані в НАТО (Організація Північно-Атлантійського Пакту), є рішальні для колективної оборони навіть в обставинах оптимістичних припущень щодо майбутніх можливостей атомової зброї."

Берлінські перевозові фірми відкликали страйк

Берлін. — Місцеві перевозові фірми, які вантажними автомашинами перевозять більшу частину постачання із Західної Німеччини до Берліна та які були заповіли страйк, рішили відложити його на бодай два найближчі тижні. Вони хотіли страйкувати, щоб цим заставити управління міста та західних алянтів вимогти від совєтських окупаційних властей швидше полагоджування контрольних формальностей при переїзді через совєтську зону. Згідно з інформаціями, большевики на контрольних пунктах тенденційно затримують цілими днями довгі валки вантажних автомашин, пропускаючи приблизно по 10 авт на годину. Під час довгих очікувань на пропуск в автах псуються і нищаться перевожувані ними продукти, наражаючи фірми на великі втрати. Страйк відкликано після того, як управління міста погодилося дати фірмам деяку рекомпенсату за газоліну та звільнити їх тимчасом від податків.

Англійські війська залишають Еритрею

Асмара, Еритрея. — Останні англійські війська залишили бувшу італійську колонію Еритрею, яка тепер стала самостійною державою в федерації з Абісінією. Англійські війська ввійшли до Еритреї під час останньої війни, а тепер, після церемонії вивішення національного прапору Еритреї, всіли на кораблі, щоб відплисти до Англії.

Шахт хвалить Іран і Моссадека

Гамбург, Німеччина. — Сюди приїхав д-р Гялмар Шахт, визначний німецький спеціяліст у фінансових справах і директор Райхсбанку за влади Гітлера. Він їздив до Ірану на запрошення прем'єра Моссадека, щоб дорадити Іранові в фінансових справах. Д-р Шахт називає прем'єра „наймудрішим і найпередбачливішим державним мужем" — якого він бачив у своїм житті.

Секретар оборони стурбований страйками в продукції літаків

Вашингтон. — Секретар оборони, Роберт А. Ловет висловив поважне стурбування з нагоди вибуху страйку в підприємствах виробу літаків Локгіда й Доглеса в Каліфорнії і заявив, що Бюро Оборонної Мобілізації робить зусилля покінчити страйк. Обидва згадані підприємства незвичайно важливі в нашій загальній продукції — сказав Ловет на пресовій конференції. „Кожне припинення праці має лихий вплив на нашу оборонну програму. Ми стурбовані тим, що багато страйків вибухають без передуманння і спричиняють шкоду в продукції" — міркував секретар. При цій нагоді він пригадав, що оборонна програма ще й тепер терпить від недавніх страйк сталеварників, бо немає деяких матеріялів для виробу потрібних родів зброї. Секретар висміяв нові пропаґанди про бактерійну війну, які наспіли з Кореї. Це такий обман комуністів, як видумка, що американський бейзбол це російська гра, сказав Ловет. Ловет каже, що це тільки потверджує здогад, що большевики хочуть самі почати бактерійну війну.

ПРОФ. ДОБРЯНСЬКИЙ ЗНОВУ НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Вашингтон. — Голова Українського Конґресового Комітету проф. Лев Добрянський мав виступити в середу, 17-го вересня, від год. 9.30 до 10-ої ввечорі на телевізійній сітці ABC, з дебатами на тему „напруження в Совєтському Союзі."

ІРАН СТАВИТЬ УЛЬТИМАТ АНГЛІЇ В СПРАВІ НАФТИ

МОССАДЕК ПОГРОЖУЄ ЗІРВАННЯМ ДИПЛОМАТИЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ, ЯКЩО АНГЛІЯ НЕ ПРИЙМЕ ІРАНСЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ

Тегеран, Іран. — Іранський прем'єр Мохаммед Моссадек зголосив вчора в парляменті пропозиції передумов, на підставі яких Іран може погодитись на полагодження нафтового конфлікту з Англією, заявляючи рівночасно, що на випадок, як Англія продовжуватиме свій „господарський натиск" на Іран і висилати дипломатичні ноти, Іран зірве з нею свої дипломатичні стосунки. Іранська преса вважає пропозиції Моссадека за „ультимат". Заяву Моссадека відчитав його заступник, вияснюючи парляментові неформальне відкинення спільних пропозицій президента Трумана і прем'єра Черчила для полагодження нафтового спору. Нижча палата іранського парляменту, якій були передані пропозиції прем'єра Моссадека, опісля ухвалила урядові довір'я. В своїх пропозиціях для полагодження спору Іран домагається заплати 137,200,000 долярів, які пропонувала Англо-Іранська Нафтова Компанія в рямках договору з 1949-го року, що його іранський парлямент не ратифікував, та погоджується на арбітрацію Міжнародного Трибуналу Справедливости відносно вимог нафтової компанії щодо відшкодування за втрату її концесій в Ірані та націоналізацію її майна, але із застереженням, що інтервенція Трибуналу буде обмежена тільки до відшкодування компанії за втрату її власностей в Ірані. Коли б Трибунал визнав, що вимагані Іраном 137,200,000 долярів йому не належаться, тоді він цю суму поверне Англії. Це практично означає, що Іран хоче в той спосіб вимогти позичку від Англії, правдоподібно для боротьби з господарською кризою, яка охопила країну внаслідок нафтового спору. З Лондону повідомляють, що в англійських колах оцінюється пропозиції Моссадека як намагання заставити Англію, щоб вона зреклася більшости своїх претенсій до Ірану ще заки ця справа опиниться в Міжнародному Трибуналі. — Тим самим можна передбачувати, що Англія відкине ці пропозиції, не зважаючи на їх ультимативний характер та погрози зірвання дипломатичних стосунків.

За два тижні ворог в Кореї втратив 46 літаків

Токіо. — Перші два тижні вересня були найбільш катастрофальні для ворожої авіяції в Кореї, бо в тому часі алянти збили 46 ворожих літаків совєтського типу МІГ, три інші правдоподібно збивши і 37 пошкодивши. Це становить дво-тижневий рекорд ворожих втрат за ввесь час корейської війни. Майже всі ворожі літаки були збиті в безпосередньому віддаленні від манджурського кордону під час їх намагань перешкодити в алянтському бомбардуванні промислових центрів та інших воєнних об'єктів в тому районі. Сьогодні повідомлено, що серед минулого тижня шість американських турболітаків типу „Пантер", які верталися з бойової місії, один за другим розбились об вершок гори, якої не бачили в мряці. Разом з розбитими літаками згинули теж всі їхні пілоти, тіла яких видобуто опісля з провалля при допомозі гелікоптерів.

Французька компартія вичистила двох найвизначніших членів

Париж. — Орган Комуністичної партії Ль'Юманіте" повідомляє, що звільнили з визначних постів Андре Марті та Чарлза Тіллона. Марті — це символ французького комунізму протягом двох генерацій і безкомпромісовий революціонер, який свою працю зачав бунтом французької воєнної фльоти на Чорному морі 1919 р. Він був членом чотирочленного секретаріяту, до якого належав також Моріс Торез, генеральний секретар компартії у Франції, Жак Дюкло та Огюст Лекеє. М. Тіллон був міністром від 1943 до 1947 року і його тепер звільнили з члена Політбюра. Їх усунули з визначних становищ, бо вони критично ставилися до політики М. Тореза, який після дворічного лікування в Совєтах, має повернутися до Франції. М. Марті обвинувачують у тому, що бажає „розбити партійну єдність", виступаючи проти інших партійних членів. Марті залишається далі членом Політбюра, бо хочуть дати йому можливість, щоб „покаявся". Політичні спостерегачі твердять що компартія змінює політичну лінію, і бажає співпрацювати з іншими партіями, щоб не допустити до озброєння Франції. Марті і Тіллон були проти таких „ухилів", на які хоче піти М. Торез, організуючи знову „народний фронт".

ПІСЛЯ СОВЄТСЬКО-КИТАЙСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ В МОСКВІ

Москва. — Часописи повідомляють, що закінчилися довгі переговори, які одначе не вдоволили Китайців, бо не дали нової фінансової допомоги Китаєві. В повідомленні згадується про дві справи: — Порт Артур і Чангчунську залізницю. Цю останню при кінці цього року мають Совєти передати китайському зарядові, але її будуть і далі вживати Совєти, бо вони затримують свої військові залоги в кінцевій станції цієї залізниці, — у Порт Артурі. — Китайці повідомляють, що вони самі просили Совєтів, щоб ті залишили свої війська в Порт Артурі для „оборони незалежности Китаю та вдержання його чести." На кінцевому прийнятті були такі совєтські гості, які свідчать про те, що на переговорах багато говорилося про господарські справи, але про них не згадується в комунікаті про закінчення розмов. Національний Китай заявляє, що головною ціллю комуністичного Китаю було добитися дальшої економічної підтримки від Москви. Лондонський Форейн Офіс твердить, що китайські комуністи вийдуть з Москви з „порожніми руками". Представник Департаменту стейтів в Вашингтоні виясняє, що нічого не змінилося на Чангчунській залізниці, бо „Совєти і далі будуть нею користуватися, маючи в своїх руках Порт Артур. Мек Дермот висміває заяву, що китайці — „просили" Совєтів залишитися в Порт Артурі. Японія заявляє, що вона кожної хвилини згідна підписати мировий договір з Совєтами і Китаєм на тих самих. або ще кращих умовах, які Японія здобула в Сан Франціско. Досі вона цього не зробила, бо Совєти до неї не зверталися в цій справі.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Недільне видання:

На рік у ЗДА	$3.75	На рік у Канаді	$4.25
На пів року у ЗДА	$2.00	На пів року в Канаді	$2.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІРА І ВОЛЯ

Кандидати обидвох головних партій на наступного президента вважали потрібним, обговорюючи різні важливі проблеми, заговорити також і про своє відношення до релігії. Головні квартири партій проголосили їхні заяви в справі релігії окремо від інших справ, ними порушених у публічних виступах. Вже те одно є наглядним доказом великої ваги релігійного питання навіть у президентських виборах. По правді воно завжди було важливим питанням, але давніше не було потреби так голосно й явно про це говорити. Сьогодні настав інший час із-за безбожницької пропаганди Кремлю, з якою доводиться боротись віруючому світові, який очолює Америка. Як демократичний кандидат, губернатор А. Е. Стівенсон, так і республіканський, генерал Д. Д. Айзенгавер, тісно зв'язали віру в Бога з свободою, з повстанням Злучених Держав Америки, їхньою традицією, культурою та духовою і матеріяльною силою.

Ген. Айзенгавер висловився про свій родинний дім, як „релігійний", де сильна віра в Божу волю і справедливість додавала сили витерпіти найбільші злидні з покорою і без нарікань та не дозволяла попадати в розпуку. Такими, каже генерал, були назагал усі американські „богобоязливі доми" і це вони та їхня глибока віра створили „чудо з Америкою". Вільна влада, каже він далі, мусить бути релігійною в такому змислі, як це було з батьками американської волі й незалежности, що покликувалися в час революції на Творця, що створив усіх вільними і з такими правами, що їх їм ніхто не може відібрати. На потвердження цеї віри вони помістили образ Бога на своїй першій валюті, а свободу віри поставили в першій статті Прав Людини. Батьки цеї країни також були глибоко переконані, що тільки віруючі люди можуть боротись з успіхом з тиранією. Це є актуальне й сьогодні в далеко більшій мірі, ніж це було в час повстання ЗДА. „Чим же ж є наша боротьба з комунізмом, як вона не є боротьбою між тими, що є проти Бога і тими, що вірують у Всемогучого?" — питає ген. Айзенгавер, додаючи, що „де входить Бог, там комунізм мусить відійти".

Губернатор Стівенсон стверджує, що слушно питають про відношення до релігії того, хто хоче займати найвище становище в країні й після його відповіді судять, чи він надається на цей високий і відповідальний уряд. Релігійній вірі, каже він, ЗДА завдячують свої найбільші осяги; релігія була завжди найвпливовішим чинником впродовж цілої історії країни. Також і нині є вона джерелом усієї нашої сили, „охороною перед моральним замішанням, яке є дуже часто моральним нігілізмом нашої доби". „Не в нашому багатстві, не в нашій продукційній винахідливості, не в нашій зброї, але в релігійних переконаннях нашого народу є стабільність нашої будуччини", твердить Стівенсон. При цьому він зазначує, що він свідомий „обмежень людської мудрости і сили" і тому, коли йому прийшлося б, як президентові, рішати про такі важливі проблеми, які сьогодні висять над країною і світом, він „спирався б на Бога, як джерело правди і мудрости".

Тільки віра в „всемогучого й милосердного Бога" дає людині силу „рішати в годині кризи", каже ген. Айзенгавер, нагадуючи ту важливу хвилину у своєму житті, коли йому доводилось рішати про годину, в якій мав початись остаточний бій з гітлерівською агресією у Другій світовій війні.

Ми навели ці заяви ген. Айзенгавера та губ. Стівенсона не тому, що вони є кандидатами на уряд президента, але для ілюстрації відношення американського загалу до релігії й свободи. Це, що ці кандидати заявили, є взяте з серця і душі американського віруючого народу.

ЗАТРОЄНІ КРИНИЦІ

Багато дечого було на недавно відбутому П'ятому Конгресі українців в ЗДА, що залишилось ясною згадкою і вказівкою. Але були й такі випадки, що вказували на нездорові явища в нашому громадському житті. До цих останніх належала злопам'ятна дискусія в справі субвенцій з відомого проросійського фонду Форда. Учасники Конгресу пригадують собі, до якої температури піднеслася тоді дискусія і з якою непогамованістю знатні й поважні громадяни „скакали собі до очей". Власне в цій дискусії видвигнено в неодному закиди і подано ніби-то очевидні свідчення, які пізніше виявилися зовсім безосновними. Та не зважаючи на те, вони ще й тепер принагідно поширювані.

Крім вище наведеного прикладу слід згадати ще й про інші, далеко гірші. Пару місяців тому одна особа намагалася дістати дозвіл в'їзду з Канади в ЗДА. З якихось причин американські органи зволікали з дозволом і вона ЗДА не відвідала. Зразу знайшлися „добре поінформовані", які дізналися „з найпевніших джерел", що та особа не дістала візи через донос, що на неї зробили до Департаменту стейту . . . „мельниківці". Але помилявся б той, що думав би, що такі історії мають місце тільки з однієї сторони. Вони є і деінде. З прикрістю можна сказати, вони є майже всюди. Довгі місяці старалася друга особа про такий самий в'їзд з Канади в ЗДА. І це їй довший час не вдавалося, хоч усе було впорядку. Також і тут стали в пригоді „добре поінформовані". Вони „бачили на власні очі" донос до цього ж самого Департаменту стейту з боку . . . „бандерівців".

Але „на щастя" наша могучість у високих державних колах не обмежується до ЗДА. На інших теренах так само кивок нашого пальця є невідхильним велінням для найбільше недоступних державних достойників. Ось перед недавнім часом деякі особи з УНРади в Німеччині намагалися дістати перепустки у Францію. Їх не пускали. Не помагали інтервенції і вияснювання. Чому? Проста справа: Один відомий українець написав проти них донос і крапка. Замкнулася клямка на Ке д Орсе і „хоч земле розступися". Міністерство не хоче поступитися.

Думаєте жартую? Але ж в ніякому разі. Не я один ці історії чув і чую. Їх розказували і розказують зовсім поважні громадяни, люди з ім'ям і стажем, а їм подали це ще більше „достовірні" джерела. Одним словом, самі перевірені інформації.

Серед вандальських племен минулого, одним з найбільше відпихаючих засобів воювання було затроювати криниці на терені ворога або в часі відступу. Знесилені й спрагнені бійці противника припадали до криниці, щоб холодною водою просвіжити себе і ковтали отрую. Так же само сьогодні сотні наших громадян у вістках про визвольну боротьбу в Краю, в успіхах нашої діяльности закордоном, в нашому рості шукають зміцнення і розради. А замість того їх затроюють „відомостями" на взір поданих угорі. Подані тут взори зовсім не вичерпують цілого арсеналу подібних відомостей. Вони є різнородні й з різних ділянок. Але характером своїм тотожні з поданими.

Не було би великого лиха, коли б тільки самі партійні провідники кормилися такою духовою і політичною стравою. Хай їм; це їм мабуть і так вже не пошкодить. Але громаду це розбиває і затроює.

Дуже правильно поступив І. Кедрин в одній зі своїх статтей в „Свободі", вимагаючи авторитетного громадського чи судового виявлення минулих злочинів чи закидів. Не менше правильна вимога до нас усіх вміти займати поставу до цього роду політичної інформації, як це подано вгорі. Від нашої громади, як цілости, і від поодиноких громадян можна зовсім оправдано вимагати, щоб вони не давали затуркувати себе „достовірними джерелами". Кожна така відомість мусить подавати докладне джерело, щоб його без труду можна було провірити. Інакше це безвідповідальний наклеп чи сплітка, що не приносять ніякої користи, а навпаки шкодять.

Ми не будемо займатися на цьому місці джерелами таких вісток. Вони є різні. Вони в великій мірі походять від сил, ворожих нашій справі. Але теж породжують їх нераз люди з-поміж нас, несвідомі шкоди, що її цим робом наносять. Для заспокоєння потреби сенсаційних інформацій то знов для згноблення і представлення в якнайгіршому світлі своїх партійних противників, один чи другий кидає таку вістку, навіть не усвідомлюючи собі, що вона в громадському життю стає затроєною криницею, з якої вбивчий яд розходиться по цілій суспільності.

Я. Гайвас

Світозор Драгоманов

Як покінчити з „Федераційними непорозуміннями"

Стаття п. Івана Кедрина, вміщена в „Свободі" під заголовком „Федераційні непорозуміння", видно, викликана „страшенно непопулярним" серед українців словом „федерація".

Незадоволений п. Кедрин і федералізмом американців і федералізмом сусідів українського народу, певними польськими колами і більшістю російської еміграції, не кажучи вже про яскравий лжефедералізм Совєтів. Слушно вимагає п. Кедрин „конкретного змісту і форми федераційних суґестій", як „аргументу за українську суверенну державність". Йому хочеться відсахнутися від того федералізму, як доктрини, і жити тільки . . . доктриною ж таки української суверенної державности. Але що зробиш, коли світ не „стоїть на становищі", а живе, рухається: одні на Сході Европи і в частині Азії хочуть насадити тоталітаризм у всьому світі, скасувати всі вольности людини як такої, інші, на Заході, хочуть зберегти ті вольности, зфедерувати перш усього людей, щоб добути можливість і силу для визволення уярмлених. Так нині виглядає світ, це його „заворожене коло", і теоретично і практично.

Ми бачимо, що Західна Европа таки, хоч не так швидко як треба, федерується. Народи, люди, що ті народи творять — французи, німці, бельгійці, італійці, люксембурці „вжившись" у власній державі, як казав польський поет Лободовський, стають европейцями різного національного походження. Це вже не тільки теорія, а й практика. В Західній Европі, отже, маємо і теорію і практику, теорія, яка виправдує себе на практиці.

Інша справа, що та теорія, на жаль, не докладно відома всім українськими політикам, але не теорія тут винна, а саме українські політики на еміграції, які не завдають собі труду з теорією і практикою европейського федералізму докладно обізнатися, нав'язати ширші зв'язки з европейськими федералістами після того, як один українець-федераліст ще 1948 року вказував на існування Европейської Спілки Федералістів і видав в Німеччині на циклостилі брошуру про цю Спілку. Брошуру ту в таборах „переміщених осіб" нищили ті „земляки", для яких „федерація" була і досі лишається „страшенно непопулярною". Мало того: той українець-федераліст, який нічого спільного з новоявленим „Східняком" не мав і не має, дістав можливість бути членом III Конгресу Европейської Спілки Федералістів 1950 р. з 2-ма рішаючими голосами тому, що його прийняла в свій склад делеґація французьких соціялістів-федералістів. Будь делеґація українських федералістів на тому конгресі, українці мали б принаймні одного члена в Центральному Комітеті Европейської Спілки Федералістів, як мають там своїх представників поляки, чехи, словаки, болгари, серби, румуни, мадяри і прибалтійські народи.

„Страшенна непопулярність" привела до того, що українці не мають голосу в найактивнішій Західно-Европейській громадсько-політичній організації „Европейського Руху", яка вплинула на те, що Центральний Комітет того Руху пішов в травні цього року шляхом, наміченим Европейською Спілкою Федералістів і висловився за скликання Европейської Конституанти. А в Европейській Спілці Федералістів обговорюється не тільки теоретичні питання, але й питання практичної політики, питання впливу на уряди, які дуже прислухуються до щораз більше популярної в Західній Европі ідеї Европейської Федерації, а не ідеї „Мендзиморжа" чи лжефедерації Керенського. Европейські федералісти засадничо проти організаційної геґемонії будь якої нації.

Я вже в своїх статтях в „Свободі" подав деякі основні засади Европейської Спілки Федералістів. Ними не обмежується характеристика теорії і практики тої Спілки. Тому вважаю доцільним доповнити їх ще засадами проєкту „Хартії Прав", який був розроблений на другому конґресі Европейської Спілки Федералістів в Римі 1948 року. Це надзвичайно цікавий і цінний документ, не тільки теоретичний, але й цілком практичний. На думку його авторів Хартія повинна стати основою всього федерального устрою Европи. Основні засади Хартії повинні бути основою всіх конституцій держав, що творитимуть Федеральну Европу.

Перший розділ Хартії висловлює основне, з чого випливають всі інші засади і присвячений справі гідности людини. Там стверджено, що всі людські істоти — вільні й рівні в гідності і що шанування людської гідности це — найвищий принцип всякої політичної й соціяльної організації, бо всяка людська істота посідає невід'ємні права: духові, культурні, політичні, господарські і соціяльні, вживання яких повинні гарантувати спільноти, до яких належить людина. Всі людські істоти рівні перед Правом, незалежно від статі, функції, яку вони виконують, і місця в гієрархії посад, незалежно від мови, національности, релігії або раси і повинні бути захищені від всякої дискримінації чи спроби дискримінації. Всяка людська істота має право на життя з того часу, як їй це життя дано, а також на цілісність, вільний розвиток і безпеку своєї персони.

Другий розділ — присвячений гарантіям недоторкальности особи і процесуальним нормам позбавлення свободи. Підкреслюється, що судівництво повинно провадитися мовою зрозумілою для обвинуваченого. Кожний обвинувачений вважається невинним, доки його вина не буде доведена. Кари повинні бути пропорційні до порушення закону і виховні. Нікого не можна мучити, жорстоко і нелюдськи карати, або піддавати понижуючим заходам, а також двічі карати за той самий вчинок.

Розділ третій забороняє примусову працю, забезпечує недоторканість житла і таємницю кореспонденції, забезпечує право на національність і право її змінити, право азилю, а також, що особливо засадниче, право брати участь у всякого роду спільнотах: — духових, інтелектуальних, господарських, професійних і подібних, місцевих, національних і понаднаціональних, а також стоваришуватись з іншими індивідами з метою творити або розвивати такі спільноти.

(Закінчення буде)

Д-р Володимир Ґалан

ЗУАДК В МИНУЛОМУ І МАЙБУТНЬОМУ

II.

Які ж завдання перед ЗУАДКомітетом у майбутньому? Це питання треба зразу розбити на дві частини:

1) Завдання ЗУАДКомітету у ЗДА і

2) Завдання ЗУАДКомітету поза межами ЗДА.

З приїздом понад 33 тисяч українців до ЗДА, заходами ЗУАДКомітету і напевно вдруге стільки заходами інших організацій, серед українського громадянства виринуло конкретне питання Суспільної Служби для українців в Злучених Державах. Головно на перший плян вийшли такі конкретні питання:

а) Переміщення і перевишкіл новоприбулих.

б) Правна опіка і матеріяльна допомога.

в) Організація допомоги старшим віком.

г) Опіка над дітьми і молоддю.

Є ще багато інших проблем, але вище згадані найконечніші і їх мусить наше громадянство виконати в такому порядку, в якому їх важливість видвигнена у поодиноких громадах та й як на це позволяють фонди. В деяких громадах уже знайдено частинну розв'язку деяких із порушених питань.

Кожна з порушених тут проблем вимагає окремої статті для її насвітлення. Але завданням нашої статті є дати нашому громадянству лише зарис реальних суспільних проблем української американської громади і по змозі наш погляд на їх розв'язку.

Поміч поза межами ЗДА

Переселення на основі закону про Ді Пі майже закінчене, за винятком осіб з-поза зон, чи — як їх називають — 3-цетників, поворотців, чи мешканців Бельгії, Франції, Італії й інших країн. ЗУАДК видав для цієї категорії переселенців понад 1,200 ашурансів, що покривають переселення двох і пів тисячі українців. Вже сам переїзд цих людей ставить перед ЗУАДКомітетом проблему коштів на приблизну суму пів мільйона долярів, бо переїзд одної особи виносить около 200 дол. Ці люди не отримують віз в один час і тому не створюють проблеми масового переселення, При допомозі організації ПІҐММЕ ЗУАДК створив ротаційний фонд, з якого уділює позички на покриття коштів переселення новоприбуваючого на основі секції „3 сі" переселенчого закону про Ді Пі, Розуміється, що цей ротаційний фонд ЗУАДК невеликий і не стоїть в ніякому відношенні до потрібних пів мільйона долярів. Тому то дореченцеве скоре повернення асигнованих ЗУАДКомітетом позичок може лише запевнити постійне функціонування цього фонду і дальше користування ним нових власників віз, Коли „довжник" ЗУАДК не повертає свойого довгу, то тим самим позбавляє одну українську родину можливости переселення, а це вже не лише проґріх супроти ЗУАДК. Це відноситься теж до всіх тих, які не повернули до сьогодні ЗУАДКомітетові коштів переселення, а між ними є й такі, які ще з весною 1949 р. прибули до цієї країни і — Богу дякувати — вже стали добре на власні ноги навіть у власній хаті.

Далі в ділянці переселення ЗУАДКомітет дає повну допомогу кожному аплікантові в рямках іміґраційних законів нашої країни. Через канцелярію ЗУАДК перейшли сотні афідавітів, доконано багато інтервенцій в консулярних і інших переселенчих урядах.

У зв'язку з мовою про переселення треба згадати, що після вибору нового президента ЗДА є всі вигляди, що новий Конґрес у 1953 році таки ухвалить новий переселенчий закон і ЗУАДКомітетові буде потрібний повний переселенчий апарат, щоб негайно взятись до праці.

Допомога залишенцям

Не менше важною є справа допомоги залишенцям в европейських країнах, як матеріяльна, так і правна. Саме тепер ЗУАДК дає кожного місяця додаткові харчеві приділи для трьох тисяч українців у Німеччині, як теж несе допомогу українцям в Італії, Франції, Бельгії, Англії, Голяндії, Югославії і Туреччині у формі харчових пачок, приділених організацією КАРЕ. В останньому місяці розділено 500 таких харчових пакетів.

Для ведення цієї навіть скромної в порівнянні з потребами допомогової акції в харчах, одягах, ліках і малих грошових запомогах потрібно — крім приділів з КАРЕ — найменше 5,000 дол. Коли б ЗУАДК хотів поширити цю діяльність на Австрію й інші зони Німеччини, тоді потреба зросла б до 8,000 дол. місячно.

„Р. Е. Р."

І знову ж правне визнання ЗУАДКомітету може допомогти й наладнанню цієї справи. Згідно з „Президентською Програмою для Втікачів" — „Президентс Ескейпі Проґрем" Стейтовий Департамент дасть у цьому році допомогу усім втікачам із Совєтського Союзу, які прибули до Німеччини, Австрії, чи іншої країни після 1 січня 1948 року. Цю допомогу будуть видавати лише через американські допомогові організації місцеві американські амбасади. Треба з гордістю ствердити, що між тими визнаними урядом американськими допомоговими організаціями є теж ЗУАДК і про це повідомлені урядом усі американські амбасади. У цьому урядовому списку ЗУАДКомітет займає одно з почесних місць тому, що згідно із офіціяльним звітом Ді Пі Комісії він виконав своє завдання якнайкраще.

Коли взяти б під увагу, що половина, а може і дві третини наших залишенців в Европі можна б підтягнути під рубрику, яка дає змогу користати з цієї урядової допомоги, тоді під безпосередньою опікою ЗУАДКомітету залишилось би менше людей, яким можна б було прийти з дійсною, зорганізованою і правильною допомогою.

Фонди

Зрозуміла річ, що кожна нова акція ЗУАДКомітету вимагає нових фондів. Не можна нести допомоги потребуючим, не маючи певности, що на цю ціль будуть призначені фонди. І це вже справа нашої української громади у ЗДА, яка з цією метою, щоб нести допомогу потребуючим її українцям, створила ЗУАДК і ввесь час його піддержує. Наша організація має всі привілеї американських харитативних організацій, може діяти в усіх стейтах нарівні з американськими, допомоговими організаціями, що має такі користі, як 1) звільнення від податків, 2) користування допомоговими фондами стейтів і країни, 3) закупно харчевих продуктів від уряду по низьких цінах і багато інших по-

(Закінчення на стор. 3)

Вол. Дорошенко

З МОЇХ СПОГАДІВ

(4)

Цей з ґрунту фальшивий погляд Стефаник рішуче відкидав. І дійсно, це ж зовсім окремі таланти: іронічний сатирик Мартович, що мав у своїй вдачі ці прикметні риси свого жидівського походження, трагік Стефаник і сентиментальний лірик Черемшина. Не кажучи вже про те, що ні Мартович, ні Черемшина, до покутян не належали.

Черемшину Стефаник дуже любив і в останніх роках був у вельми дружніх з ним взаєминах. Нераз укупі з своїм наддніпрянським приятелем д-р Василем Білинським у дружній розмові перехилили вони не одну пляшцину палінки, йдучи слідом за князем Володимиром Великом, який казав — „Руси єсть веселіє пити, не можемо без того бути". Але не з радости вони пили, а з горя, що його у кожного з них аж переливалося. (Лікар д-р В. Білинський був „петлюрівським" емігрантом з Наддніпрянщини, жив спочатку в Тернополі, де полишив великі гроші на українські добродійні цілі, опісля лікарював у Снятинщині. В кінці виїхав до Туреччини, де й помер. Дуже журився, стративши на Україні свою родину, був дуже гарним лікарем).

Приятелював Стефаник також і з Катрею Гриневичевою, або, може краще сказати, Катря з ним. Це ж була її давня симпатія — адже ж саме завдяки Стефаникові не пропала вона для української нації й літератури. Буваючи у Львові не проминав він нагоди відвідати й Гриневичеву. Але його втомляло її балакання, хоч і цікаве, але нівроку утяжливе, тим більше, що покійна говорила не звичайною мовою смертельників, а високолетною, якоюсь урочистою, в усякому разі не буденною, їй тільки властивою мовою, якою, на її думку, говорили давні наші князі й бояри.

Здається, Катрі Стефаник був не байдужий і, говорячи про нього, вона цього майже не ховала. А оповідала вона про свою знайомість із ним і пізніші зустрічі незвичайно мальовниче. Дещо з того вона оголосила друком, але, не все. На жаль моя пам'ять не годна вже відтворити ці її, такі барвні оповідання. Довго вона зберігала листування з своїм приятелем і нікому не хотіла показати. Здається мені, що вона відібрала у Стефаника свої листи, але його власних йому не звернула. Вже в часі останньої війни передала мені всю цю кореспонденцію на сховок в архіві бібліотеки НТШ, але в недовзі відібрала пакунок. Пізніше повернула, але щось мусіла задержати або й знищити, вважаючи за занадто інтимне, щоб читали це навіть по її смерти. Що було в пакунку, які саме листи, я не знав, бо Гриневичева його мені теж не показувала, передавала опечатаним за обома разами.

Так от Стефаник, щоб вона його довго не задержувала, їздив до неї на Муравську вул. найманим автом і скоренько прощався, вимовляючися, що не може задержувати авта, бо це його задорого коштувало б.

Це він сам нам не криючись розказував, добродушно покепковуючи з своєї старої приятельки.

На жаль здоров'я Стефаника з року на рік гіршало й це дуже впливало на його самопочування.

В останніх роках перед смертю він був просто придавлений своїми злиднями й хворобою, а також несподіваними втратами своїх приятелів — д-р Левка Бачинського, д-р Івана Семанюка та М. Черемшини.

Приїзди Стефаника до Львова все були зв'язані з цими двома мотивами — роздобути грошей та порадитися лікарів, головно д-р М. Паньчишина. Проте кожного разу, бодай на коротку хвилину, заглядав він до мене, або просив забігти до нього. Заходив він і до свого брата, до д-р М. Шухевича, д-р Костя Левицького, митрополита А. Шептицького. Вол. Гнатюк уже в тому часі не жив.

І сумно було бачити великого письменника, прибитого життєвими незгодинами. Як тяжко переживав Стефаник смерть Левка Бачинського, можуть читачі довідатися із біографії письменника, зладженої його сином Юрком у згаданому вище виданні Стефаникових творів. Так само дуже прибила його смерть Черемшини. В листі до мене з 2 травня 1927 р. Стефаник писав: „Мене особисто його (Семанюкова — В. Д.) нагла смерть кинула в нервову хоробу . . . У мене полишив він глибокий жаль і безпомічність . . . Я в такім стані, що тепер не годен про нього нічого писати". Я удавався тоді до нього в справі біографії Черемшини та його літературної спадщини.

Скільки пам'ятаю, Черемшина всі права на свою літературну спадщину заповів наймолодшому Стефаниковому синові — Юркові, а не своїй жінці, з якою у нього була незлагода. Здається, на цьому ґрунті виникли після смерти Черемшини непорозуміння між його вдовою, в якої полишилися деякі твори покійного чоловіка, й Стефаниками.

Про себе й свою літературну творчість Стефаник, як я вже згадував, не любив говорити, проте з його розмов і листів можу подати деякі його звірення, що мають чималу вагу для зрозуміння поглядів і вдачі Покійного. Насамперед мушу сказати, що Стефаник не був дрібно-амбітним, залюбленим у себе письменником, не хвалився своїми заслугами, хоч і був їх свідомий. Він уважав себе малопопулярним письменником, спеціяльно на своїй тіснішій батьківщині, в Галичині. Він був тієї думки, що на Наддніпрянщині його більше читають і цінять. В листі до мене з 20 січня 1925 р. Стефаник писав: „Ви знаєте, що я є поетом, який має найменше читачів серед українців", а в згаданому вище листі з 2 травня 1927 р., навіяному сумом з приводу смерти Черемшини, скаржився: „Дивно, що його (себто Черемшини) і мої оповідання не пішли в масу тут, в Галичині, а радували Франка, Грушевського і других головачів". Що в Галичині навіть в останніх роках Стефаникового життя багато наших інтелеґентів не знали його творів, засвідчив такий компетентний свідок, як дир. Вол. Влавацький, у своїх спогадах 5 грудня 1942 р. на вечорі в пам'ять покійного письменника в Українському Клюбі у Львові.

Тож Стефаника дуже тішило зацікавлення його творами, яке проявлялося за Збручем під час так званого українізаційного періоду. Тоді там почали видавати збірки його творів, а журнали розбивалися за його новими оповіданнями. І він охоче друкував там свої новелі, посилаючи їх до найповажніших органів — то до „Червоного Шляху", то до журналу Хвильового „Ваплїте". Стефаник стає на Наддніпрянщині славним і популярним письменником. В зв'язку з цим слід згадати про його відношення до большевиків та про його погляд на мову літературних творів.

Щоб прихилити на свій бік громадську думку Західньої України й позискати симпатії її населення, большевицький уряд окупованої України задумав відзначити визначніших західньо - українських письменників членством Академії Наук та досмертною пенсією.

(Продовження буде).

Д-р Ярослав Сочинський

БЕЗПЕКА НАШИХ ДІТЕЙ

Статистика показує, що нещасливі випадки в ЗДА вбивають річно 12,000 дітей, а багато більше роблять каліками на ціле життя. 40% цих випадків трапляється вдома, 34% спричинені автами, а 26% — із усяких інших причин.

Відповідальність за безпеку дітей спадає на вчителів, громаду, на самих дітей, але в першу чергу на батьків, які повинні вщіплювати дітям засади обережности й безпечної поведінки.

Безпека дитини починається вдома й у великій мірі залежить від гармонії у відношенні між батьками й дітьми, взаємної їх любови, щасливої родинної атмосфери. Розумні та вирозумілі батьки, яких спосіб життя і поведінка можуть служити прикладом, які вміють вибрати золоту середину між перебільшеною запопадливістю й скрайньою байдужністю, можуть помогти дітям виробити довір'я до власних сил і виплекати обережність, прикмети необхідні в безпечному житті.

Треба пам'ятати, що діти — це імітатори. Вони присвоюють звички дорослих і наслідують їх поведінку. Коли ми в кожній подробиці щоденного життя поступаємо правильно, розсудливо й обережно, діти швидко переймуть від нас ці корисні прикмети.

Діти — це дослідники й це природний прояв їх розвою. Вони наповнені жадобою пізнати, зрозуміти й доторкнутись до кожної незнаної речі. Ці спроби без нагляду дорослих можуть принести нещастя. Уникнути ж цього — легко. Розумні батьки не позбавляють дітей нагоди задовольнити їх цікавість. Хоч якби не були заняті, вони завжди знаходять час і терпеливість відповісти на кожне питання, показати, як вживати різні речі, вияснюючи, до чого вони служать.

Подаємо тут кілька простих, але важних, вказівок, які можуть зменшити небезпеку для дітей вдома й поза домом та навчити їх обережного поступовання.

1. **У вітальні, дитячій кімнаті й їдальні** порозкидані забавки треба після кожної гри негайно прибрати. Найкраще, як це роблять самі діти, що привчає їх до порядку. Усі кімнати повинні бути ввечорі добре освітлені. Щоб щось дістати з гори, треба ставати на стійний підніжок, спеціяльну драбинку, ніколи ж на хитке крісло, стіл чи ломливу скриньку.

2. **Спальня.** До низьких вікон треба прикріпити спеціяльні сітки, щоб діти не могли через них впасти. Прибори до шиття, (ножиці, голки, ґудзики) треба ховати перед дітьми. Ліжок, чи інших меблів не належить малювати фарбами, що містять оливо. Дитина, гризучи чи лижучи таке дерево, може затруїтися. Відчинені двері шаф, висунені шуфляди спричинили неодно покалічення.

3. **Кухня.** На частинках їжі, що падають на підлогу, можна легко поховзнутися. Їх треба негайно визбирати. Горшки треба ставити на плиту держаками до середини, а не до краю, щоб діти не могли їх схопити (попарення, попечення!). Різні отруйні дезинфекційні субстанції мусять стояти поза межами осяжности дтіей. Ножі та інше гостре знаряддя повинно міститись також у безпечному місці. Електричне залізко вилучається зараз же після вжитку. Окрема обережність вказана при заплюванні газу (дефективна інсталяція, вихід незапаленого газу, брак вентиляції — причини затрось)

4. **Купальна кімната.** Гумова мата на дні ванни, нековзька підлога, мило на окремій підставці, високо приміщена шафка з медикаментами, поховані вжиті вістря від бритви, брак порцелянових чи скляних дзбанків — це все запобігає упадкам, зломанням костей, покаліченням. Тому, що сполучення води з електричною струєю небезпечне, краще не вживати в лазничці радія чи інших електричних приладів.

5. **Подвір'я і город** можуть бути гарними й безпечними місцями для забави й відпочинку, якщо усунеться звідтіля всі небезпечні предмети: цвяхи з дощок і скринь, розбиті фляшки, надрізані бляшані пушки, порозкидане городнє знаряддя. Шнури до білизни треба вішати високо, а двері до ґаражу й пивниці зачиняти після вжитку цих приміщень.

6. **Вулиця і хідники.** Дітей треба навчити переходити через вулицю тільки на перехрестях, при зеленому світлі а коли комунікаційних знаків нема, тільки тоді, коли поблизу не їдуть авта. Ні в якому випадку не вільно йти з хідника на вулицю між паркуючими автами.

7. **Гри й розваги** — це невідлучна частина розвою дитини. Їх не можна дитині відмовляти зо страху, що їй може щось статись. Скаліченню можна запобігти відповідним наглядом і загальними правилами безпеки.

Коли мати й батько, крім раціонального відживлення періодичних лікарських оглядин, компетентного лікування у випадку недуги, дбають про виконання цих правил обережности — їх діти зростатимуть у здоров'ї ю безпеці.

В ПАМ'ЯТЬ 30 СЕРПНЯ 1919

В суботу вечером, дня 6 вересня, в приміщенні Українського Літературно-Мистецького Клюбу у Ню Йорку відбулося вояцьке свято. Воно було скромне, бо це були чергові товариські сходини членів Нюйорського Відділу Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці — останні в біжучій каденції нинішньої Управи.

Сходини можна ще назвати і інтимним святом, бо в ньому взяли участь мабуть усі ще живі і перебуваючі в ближчій околиці Ню Йорку колишні учасники великих історичних подій, які зійшлися, щоб вшанувати ті великі дні з-перед тридцяти трьох літ, які закінчилися здобуттям української столиці Об'єднаними Українськими Арміями, 30 серпня 1919 року. Зібралися тут усі ті, що тоді соборно, своєю власною і ворожою кров'ю писали новітню історію, перекреслюючи переяславські, андрусівські і всякі інші договори. Багато з учасників тодішніх подій є відсутних. Нема й того, хто всім верховодив — Головного Отамана Симона Петлюри. На святі були п. міністер д-р Ст. Витвицький, п. генерал О. Загродський та визначні наші політичні і громадські діячі. Всі вони, як учасники подій, цінними завваґами доповнили або ствердили те, що подав у своєму солідно і фахово побудованому рефераті Генштабу полковник А. Валійський. Його доповідь на тему „Похід об'єднаних українських армій на Київ 1919 р." була цього року присвячена головно військовим діям у південному напрямі, тобто на Одесу, паралельно згадуючи про поступ центральної групи військ, що посувалася на Київ, лише остільки, оскільки цього вимагала цілість і ясність доповіді. Це той відтинок фронту, який в описах нашого походу на Київ 1919 р. залишився майже без уваги. Навіть у воєнних історикiв, які писали і пишуть про Похід українських армій на Київ — Одесу, цьому одеському напрямові не дається тієї уваги, яка йому належиться. Під цим оглядом доповідь полковника Валійського представляла особливий інтерес і вона повинна бути надрукована в цілості.

Доповідач почав коротким оглядом політичної і стратегічної ситуації, що склалася в першій половині липня 1919 р., зупинившись зокрема на допомозі нашим ворогам педопомозі нашим — Польщі і Денікінові з боку Антанти.

Молода Українська Держава не могла здобути собі ніде в світі приятелів і не то, що матеріяльної, але і моральної допомоги не мала ні від кого. Переможена Німеччина заґравала з большевиками, намагаючись втягнути їх в орбіту своїх політичних впливів і при їх допомозі діятн розкладово на рівнож знесилену у війні Антанту. Не ліпша була наша ситуація і під стратегічним оглядом. Щоправда, большевики в той час були оточені майже зі всіх боків: білими арміями Денікіна, Колчака, Міллєра, Юденіча, польською армією і УНР. Дієва Армія УНР щодо своєї чисельности та заосмотрення амуніцією і всяким технічним матеріялом не могла дорівнювати ні одній з білих російських армій, але уявляла проте поважну силу, головно в тому, що від неї відскакувала наймогутніша большевицька зброя, ота їх рафінована і настирлива пропаґанда, яка зі стовідсотковим успіхом діяла в білих російських арміях, аж поки їх вщент розложила. Крім того були вигляди, що ця недоступна для большевицької агітації армія надзвичайно чисельно зросте, з'єднавшись з Українською Галицькою Армією. Дипломатичні заходи большевиків перетягти галицькихв українців на свій бік як союзників проти Польщі, йшли в парі з шаленими зусиллями на фронті за всяку ціну відрізати Дієву Армію від Збруча, щоб таким чином запобігти переходові частин УГА через цю річку для з'єднання з армією наддніпрянською. Коштувало великих зусиль і жертв, щоб утримати цей мостовий причілок в районі Камянця Подільського. 14-го липня УГА і Уряд ЗОУНР перейшли Збруч, що стало доказом сили і живучости ідеї Соборної України.

А в цей час, як головні сили Дієвої Армії крівавилися в боях за утримання камянецьподільського мостового причілку, на півдні була в тяжких боях 3-тя дивізія під командою генштаб.-підполковника О. Удовиченка. Особовий склад її був невеликий: від 3 до 3,500 чоловік. Проти неї виступала 45-та совєтська дивізія та всякі додаткові частини, як матроські та жидівські курені. Крім того в Одесі була 47-ма дивізія і в Херсоні 48-ма. Всі ці частини належали до складу 14-тої сов. армії. Ситуація на цьому фронті мало змінилася і після переходу частин УГА на цей бік Збруча. Аж 20-го серпня, коли центральна група осягнула лінію Козятин-Бердичів- Біла Церква, на полегливі домагання полк. Удовиченка прибула ІІ-га бригада УГА і група Отамана Юрка Тютюнника, 3,500 людей й заняла район Шпола-Христинівка-Умань. Полк. А. Валійський докладніше зупинився лише на визначніших операціях, підкреслюючи впертість боїв, яких перебіг набірав часто драматичного характеру для цілої групи наших військ. Зазначив також, що заломання нашого спротиву на цьому відтинку фронту потягло б за собою неминучий прорив ворога в тили нашої центральної групи, яка вже була під Києвом. Коли цього не сталося, то це треба завдячувати виключно в..икій боєздатности і витривалости війська цієї групи та мистецькому керуванню цілого командного складу. Самий плян київської операції полк. Валійський піддав критичній оцінці, зазначуючи, що Штаб при будові цього пляну, не узгляднив кардинальних засад тактики і таким чином такий важливий і небезпечний одеський напрямок залишив аж до 20-го серпня 3-й малочисельній дивізії, що в свою чергу витворювало поважне ризико для успіху офензиви на Київ. Ірраціональні моменти при розробці військових плянів в увагу не беруться, тому ніяке ризико в такому випадкові недопустиме.

Після доповіді перший забрав слово ген. О. Загродський. Він в цей час був помічником командира Запорозького корпусу. Подякувавши доповідачеві за фаховий доклад зазначив, що як говорити про ризико, то ми часто витримували в таких обставинах, коли здавалося, що взагалі не можна витримати. Те саме сталося і на відтинку плк. Удовиченка. Цей успіх треба завдячувати тій обставині, якої не мав ворог: самопосвяти і відданности національній справі нашого воїцтва. Цих прикмет не мало большевицьке військо 14 Армії, яка втративши на цьому фронті третину свойого бойового складу вже пізніше, після нашого відходу з Києва в глибоке запілля, пройшла простором між нашою і Денікінською арміями на північ без поважних перешкод, як з нашого боку, так і з боку Денікіна.

Сотник Фотій Мелешко зупинився на ролі Махна під час цієї операції. Д-р Володимир Галан підкреслив фаховість та докладну опрацьованість доповіді і подав деякі доповнення та підкреслив повну згоду з твердженням полк. Валійського. Знов п. Дмитро Галичин торкнувся питання координації дій окремими групами військ. Це був відрух на подані доповідачем болючі факти самостійних акцій і нескоординованости дій обумовлених наявністю двох штабів: Начальної Команди УГА і Штабу Дієвої Армії. Д-р Галичин вказував, що така ненормальність існувала і в польській армії, як рівнож існував певний антаґонізм між військовими, що походили з різних територій Польщі, але якоїсь дезорганізації у виконанні поставленого завдання — це не спричиняло і немало впливу на успіх або неуспіх військових операцій. Адв. Козак зупинився на висловленій докладчиком думці щодо цієї школи, якої ми зазнали віддавши новому ворогові тільки що з таким героїзмом здобуту столицю, не маючи свого Желихівського, який би вигнав ворога і поставив би свій уряд і дипломатію перед фактом доконаним. Адв. Козак гадає, що польський уряд знав про намір Желіховського, але в таких справах це не є важне.

Слово забирали ще сотник професор Микола Зайців, підполковник інженер Константин Реутів і д-р Лука Мишуга. Останній, як і личить колишньому співробітникові Штабу Головного Отамана, боронив Штаб перед закидом, що він залишив полковника Удовиченка на призволяще. Штаб Головного Отамана розробляв не лише оперативні пляни. Він знав про тяжке положення південної групи військ і здавав собі цілковито справу з тієї небезпеки, яка настала б для нашого війська, що діяло на Київському напрямі, як би південний фронт заломився. Не було виходу, що було можна послати — було послано. Полковник Аркадій Валійський в кінцевому слові давав відповіді або пояснення. Сказане ген. Загродським не може бути засадою для воєнних операцій. Полк. Валійський, відповідаючи п. Галичинові далі стояв на тому, що існування двох штабів є абсолютно недопустимо. Штаб мусить бути лише один, а його пляни мусять бути точно виконані всіма і то безумовно. Тоді є лише надія на успіх. У нас того не було. Штаб Головного Отамана був створений тільки одинадцятого серпня, коли вже шкідливість існування двох штабів була очевидною і боляче відчувалась всіма. Якби ми з початку мали лише один штаб, ми були б в Києві 22-го серпня, а не 30-го серпня і можна думати, що всі наші зусилля і геройства, покладені на здобуття своєї столиці, не були б даремні.

Відчит тривав дві години. Для наглядности ілюструвався двома схемами і від початку до кінця був вислуханим з неослабною увагою. Викладова заля була виповнена колишніми членами обох наших армій. Дехто прибув зі своїми дружинами. Молодь не поцікавилась і на тому безумовно багато втратила.

А. Зубенко.

ЗУАДК В МИНУЛОМУ І МАЙБУТНЬОМУ

(Закінчення зі стор 2-ої)

легш і удогіднень, за які потрібно б платити.

Та й само призбирання фондів на діяльність ЗУАДКомітету не ставить надто великих труднощів. Треба лише, щоб наше суспільство у ЗДА мало ясний погляд про дальшу працю ЗУАДКомітету, як теж розуміло, що ця праця вимагає фондів. Читаємо, між іншим, таку пропозицію, щоб працю в ЗУАДКомітеті виконували старші віком, нездібні до праці в американській господарці. Це мало би бути одночасно і допомогою для них і виконання праці ЗУАДК. На це відповімо, що для старих і нездібних до праці потрібно допомоги чи Дому старців, а ЗУАДКомітет потребує таких працівників, які можуть виконати наложену на них працю.

Члени ЗУАДК

ЗУАДКомітетові потрібні великі фонди, але не такі, яких наше громадянство не могло б зложити. Коли б так 25,000 наших нових і давніх поселенців стало членами ЗУАДКомітету — що чейже повинно бути їх обов'язком головно тих, що прибули до ЗДА заходами ЗУАДК-ту) і вплатили річну вкладку в сумі 5,00 дол., тоді ЗУАДКомітет мав би фонди на виконання своєї вище наміченої діяльности без спеціяльного обтяження нашої громади. Але коли з тих потрібних 25 тисяч осіб членами ЗУАДК (діяльними, що вплачують свої членські внески) є около дві тисячі осіб, тоді важко говорити про бюджет, плян праці і виконання завдань. Треба ще додати, що коли б ЗУАДКомітетові вдалось здобути 25 тисяч членів і разом з тим 125 тисяч долярів членських внесків, тоді його бюджет у рік здобув би суму 600 до 700 тисяч долярів, бо кожний **наш зібраний доляр дозволяє нам користуватись з допомоги з інших допомогових фондів в сумі 5 долярів.**

Якщо ми реально думаємо про наші суспільні проблеми і хочемо бачити їх справжню і позитивну розв'язку, то чи так важко стати 25,000 громадянам членами ЗУАДКомітету і скласти раз у рік 5 дол., як свою річну вкладку, себто на тиждень лише 9 центів?

Здобувши в цей нетрудний спосіб фонди, ЗУАДКомітет зможе поставити на висоті і матеріяльну допомогу, і правну поміч. Що більше, Українська Суспільна Служба стане зразком для всіх інших і принесе честь не лише українській громаді у ЗДА, але й усьому нашому народові.

Віримо, що наша американська українська громада, яка з посвятою допомагала вести дотеперішню діяльність ЗУАДКомітету, і надалі дасть підтримку всій великій роботі цієї єдиної нашої гуманітарної інституції. Як давні поселенці, так і новоприбулі станьмо всі разом гуртом до праці, але справді до праці, з відвертим чолом і щирим серцем, і тоді покладемо тривалі основи для української Суспільної Служби у ЗДА і поза їх межами.

(Кінець)

ДОПОВІДЬ ПРОФ. ЧИРОВСЬКОГО В НТШ

В суботу 20 вересня ц. р. о год. 7 веч. відбудеться в приміщенні НТШ в Ню Йорку, 50 Чорч Ст., кімната 252 наукове засідання Економічної Комісії НТШ, на якому проф. д-р Микола Чировський виголосить доповідь на тему: „Теоретичне обоснування державної економічної ініціятиви й плянування в умовах капіталізму". Гостям раді.

ПОДАРУЄ КАРТИНУ АЖ ПІСЛЯ ЛИСТОПАДОВИХ ВИБОРІВ

Англійський маляр Френк О. Салісбері намалював картину, на якій головною постаттю являється ген. Двайт Д. Айзенгавер, коли 4. липня 1951 року в катедрі св. Павла в Лондоні вручав список 28.000 американських вояків, моряків, літунів і членів торговельної фльоти, які згинули під час другої світової війни у військових операціях з британських островів. Картина Салісбері вже готова і артист привезе її в жовтні до ЗДА, але подарує її американській нації аж після виборів 4 листопада, бо не хоче, щоб люди думали, що він своєю картиною задумує впливати на вислід американської виборчої кампанії.

Повідомлення УНК

В СПРАВІ ЗАСНУВАННЯ ВІДДІЛІВ

П'ятий Конгрес Українців Америки, який був виявом стремління українсько-американського громадянства до повної, дійсної консолідації національно - громадського життя, ухвалив низку постанов, що їх Український Конгресовий Комітет повинен виконати.

Всебічне виконання тих завдань залежить від того, чи будуть діяти у всіх місцевостях, де є українські організації та установи, — льокальні об'єднані Комітети, як Відділи чи Філії Українського Конгресового Комітету, що — з одного боку — утримуватимуть тісний контакт із Центральною Управою Конгресового Комітету, а — з другого боку — служитимуть, як місцевий об'єднуючий осередок для плянування та координації праці української громади.

Таких осередків, що діють нині, є 86 — у 25 стейтах (з них 4 — діють, як стейтові, а інші — як місцеві осередки). Вони є Філіями чи Відділами Українського Конгресового Комітету.

Однак, ще лишається багато місцевостей, а зокрема багато стейтів, в яких є українські організації, але досі — помимо всіх намагань — не вдалося створити Відділу, який відповідав би вище згаданим вимогам.

Дальші Відділи мали би бути засновані ще бодай у 50 місцевостях. Для прикладу наводимо громади, де оформлення Відділів, при добрій волі і зрозумінню, можна би виконати у найкоротшому часі.

Connecticut: Ansonia, Bristol, Colchester, Norwich.
Illinois: Peoria.
Indiana: Fort Wayne, Indianapolis.
Kansas: Kansas City.
Massachussets: Ludlow, Northampton, Pillsfield, Springfield.
Michigan: Lansing, Pontiac, Muscegon, Yale.
Minnesota: Minneapolis, Chisholm.
Missouri: St. Louis.
Montana: Helena.
New Hampshire: Manchester.
New Jersey: Camden, Carteret, Mahwah, Perth Amboy.
New York: Elmhurst, Hudson, Herkimer, Lackawanna, Lancaster, Little Falls, Staten Island.
Ohio: Cincinnati.
Oregon: Portland.
Pennsylvania: Allentown, Altoona, Ford City, Jeanette, Johnstown, McAdoo, New Kensington, Northampton, Wayne, West Easton, Wilkes Barre.
Rhode Island: Woonsocket.
Wyoming: Kemmerer.

Український Конгресовий Комітет Америки звертається до всіх українських Організацій, Товариств, Братств, Установ та Клюбів у вище наведених місцевостях та зокрема до делеґатів П'ятого Конгресу Українців Америки з гарячим закликом, щоби вжили відповідних заходів для оформлення Відділу в найближчому часі. Тим допоможуть розбудувати відповідні осередки нашої спільної праці. В тій цілі треба створити 3—5-ти членний Ініціятивний Комітет, який би порозумівся з місцевими організаціями та зголосив своє існування до централі Українського Конгресового Комітету, — звідкіля одержить потрібні інформації й поради.

Підкреслюється, що ініціятива українських організацій й громадян в інших місцевостях, що вище не були наведені, буде завжди оцінена і з подякою прийнята.

Український Конгресовий Комітет сподівається, що у висліді цієї акції повстануть на місцях нові активні Відділи, щоби у важливий для української справи час, включилися своєю відповідальною працею для допомоги визвольним змаганням Українського Народу.

Український Конгресовий Комітет Америки.

ВБИВНИКА ГРАФИНІ СКАРБЕК - ГІЖИЦЬКОЇ ЗАСУДИЛИ ДО СМЕРТНОЇ КАРИ

Читачі „Свободи" пригадують собі вістку про те, що 15 червня ц. р. портер одного лондонського клюбу вбив був графиню Скарбек, що вийшла була заміж за графа Гіжицького, з яким розвелася і він живе в Канаді. Тепер відбувся в Лондоні суд над вбивником і його засудили до смертної кари. Графиня Скарбек відограла важливу ролю в англійській і французькій розвідці, та помагала втікачам, які мусіли втікати з-під влади Гітлера. Вона мала високі відзначення европейських держав, але на прожиття мусіла працювати як покоївка на пасажирських кораблях. Її вбив портер Молдон із заздрости, він безнадійно в ній любився.

Про реєстрацію і голосування

В стейті Вірджінія колись карали по 200 фунтів тютюну тих, хто не являвся на голосування. Тепер це здається дивним, але й досі ще є люди, які думають, що мусить існувати якась кара, щоб примусити людей використовувати своє право голосу. Дуже прикро, що дуже багато людей мають намір голосувати, але не знають, чи забувають, що конче треба бути попереду з а р е є с т р о в а н и м, щоб мати право голосувати.

Протягом багатьох років нашою країною кермує тільки половина людей, що їм належить керівництво, бо тільки половина американських громадян фактично використовує своє право голосування. Якщо б кожний, хто має право голосувати, голосував, то це була б Друга Американська революція. Це може трапитися цього року, бо тепер кожний хоче взяти участь в цьогорічних цікавих і важливих виборах. Але багато людей самі себе позбавлять права участи в голосуванні, якщо вони не зареєструються заздалегідь. Подбайте, щоб цього не трапилось з вами. Щоб довідатись, коли, де і як голосувати, подзвоніть до виборчого бюра або до Міської Ради (Сіти Гол) або до місцевого суду.

В році 1948-му, коли були вибори президента, 50 мільйонів виборців не використали свого права на голосування. Цього року національну кампанію провадять понад 200 непартійних організацій, закликаючи всіх громадян використати своє право на голосування. Але для того, щоб голосувати, ви масте бути зареєстрованими. На забудьте зареєструватись своєчасно там, де належиться вам і як належиться.

Під час виборів 1950 року наслідки голосуванні були дуже незадовільні, бо, наприклад, в стейті Конетикат 314,000 виборців не могли голосувати. В Індіяні не могли голосувати 330,000 виборців. В Ню Джерзі не могли голосувати 880,000 виборців, а в стейті Ню Йорк таких було понад чотири мільйони. Чому? Просто тому, що вони злегковажили справу реєстрації.

Подбайте, щоб не втратити свого права на голосування цього року. Довідайтесь, коли, де й як зареєструватись. Звертайтесь по інформації до Міської Ради (Сіти Гол) або до місцевого Суду.

СПРАВЛЕННЯ

У статті „Що думають на місцях?" (Свобода з 12 вересня) має бути: „підписали інж. О. Смішкевич, голова".

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДОВІДНИК У КАНАДІ

Недавно вийшов друком дев'ятий український довідник у Канаді, що називається "Ukrainian Year Book and Ukrainians of Distinction". Цей „Український річник і визначні українці 1952-1953" подає статистичні дані про перепис в Канаді в 1951 році, з яких можна пізнати, яке місце займають канадійці українського походження серед населення Канади. На трьох сторінках подана бібліографія канадійської „Українікаи", в якій згадано видання українською мовою та ті чужомовні видання, що мають українську тематику. На дальших 13 сторінках бачимо світлини та короткі дані про важливіших українців - канадійців, між якими чомусь то находимо і деяких людей із ЗДА. Але зате немає там найменшої згадки про тих визначніших канадійських українців, які живуть і працюють у Канаді (згадаймо хочби професора Л. Білецького, Уласа Самчука та багато інших), які навіть добре знані видавцеві і його помічникам. При деяких прізвищах вміщені докладні інформації і світлини, а інші, далеко поважніші, обходяться скромнішими відомостями і без знимків. Не знаємо, чия тут вина, видавців, чи тих осіб, що не захотіли давати вісток про себе, але на читача воно не робить приємного враження. Найбільше місця займають інформації про промислові і купецькі підприємства, які заповняють решту книжки.

Ф. А. Макровч підписаний як видавець і збирач матеріялів, а професори Ярослав Рудницький і Павло Юзич як редактори-помічники. Книжку видрукували в друкарні „Української Національної Спілки" (Україніан Нейшенал Публішінґ Ко.) в Вінніпегу, вона має 78 сторінок великого формату. В книзі докладна мапа Вінніпеґу й загальна мапа Канади.

Гадаємо, що такі самі докладні інформації з мапами могли б бути і про інші більші міста Канади, де живуть наші земляки. Також надіємося, що в найближчому виданні з 1953 року будуть направду докладні інформації про всіх визначніших українців, щоб „Український Річник" міг бути справдішним довідником про життя наших земляків на вільній канадійській землі.

Та треба підкреслити, хоч цьогорічний „Річник" — дуже корисне видання і воно добре інформує про те, де і які українські люди працюють, та в той спосіб підносить самопочуття наших земляків не тільки в Канаді, але й тут, у ЗДА, та по всьому світі, куди тільки дійде цей „Український Річник".

Л. Луців.

Державний департамент висміює закиди комуністів про бактеріологічну зброю

Вашингтон. — Державний департамент нап'ятнував і висміяв постійно повторювані закиди комуністів щодо бактеріологічної зброї, яку нібито вживають війська ЗДА в Кореї, назвавши це виразною брехнею, підпертою вимушеними свідченнями. Так звана „міжнародна комісія", що досліджувала це питання була створена комуністами і складалася лише з виконавців вказівок, отримуваних від комуністів, а тому, як твердить державний департамент, свідчення їх ніяк не можуть бути міродайні. Уся акція „бактеріологічної зброї" спирається на брехні, — зокрема ЗДА не прихилились до жодної розв'язання цієї справи поза компетентними міжнародними організаціями, якими є ОН та Міжнародний Червоний Хрест.

Кампанія за реєстрацію виборців

Ню Йорк. — На знак захоплення виборами нового президента, видавництво часопису „Ню Йорк Ворлд Телеграм енд Сан" почало незвичайно енергійну кампанію за реєстрацію виборців, яка почнеться щойно в жовтні. На прохання видавництва, скавти, — як хлопці так і дівчата, — та інші особи, будуть зупиняти перехожих і, показавши їм відзнаку, пред'являти до підпису бланкет, на якому поміщене зобов'язання, що людина, яка це зобов'язання підпише, піде до реєстрації й голосування під час виборчої кампанії восени 1952 р. Це буде безпартійна кампанія, ведена газетним синдикатом Скріпс-Гаверд, що має щоденники в різних містах Злучених Держав. Таким способом кампанія за реєстрацію ведеться на країві розміри з метою спонукати всіх громадян сповнити важливий громадський обов'язок й заінтересуватись передвиборчою кампанією обидвох партій. Нема сумніву, що це причиниться до велетенського освідомлення всієї американської публіки, які справи обговорюються під час виборчої кампанії.

3-поміж діпістів найбільше жидів між новими громадянами

Ню Йорк. — Майже три четвертини жидів, що приїхали як діпісти першим кораблем після другої світової війни, набули вже право громадянства і ведуть щасливе життя на американській землі, як це виявляє звіт організації Об'єднана Служба для Нових Американців. Дня 20 травня 1946 р. кораблем „Марін Флешер" приїхали до Ню Йорку 795 втікачів різних вір і народностей. Жидівська організація „Юнайтед Сервіс фор Ню Амерікенс" була спонзором для 404 переміщених осіб, що приїхали згаданим кораблем. З тих 404 нових імігрантів 305 вже дістали другі громадянські папери, 73 вичікують кінцевих паперів, а 15 дітей, що прибули як малолітні сироти, не потребують старатися про громадянство. Згадана група належала до 242 родин, чи то з батьками чи самостійні і вони роз'їхалися до 43 громад у 23 стейтах. Найбільше їх, бо 137, залишилося в Ню Йорку. Організація Юнайтед Сервіс подає подрібний звіт, як ці родини влаштувалися в новому краї. Для дослідників іміграції це інтересна студія. Між цими ново прибулими заключено понад сто подруж і вони вже мають біля сотні дітей. Дев'ятнадцять юнаків вступили до збройної служби Злучених Держав.

Колюмбія сподівається закінчити внутрішню колотнечу

Богота, Колюмбія. — Діючий президент Колюмбії, Роберто Урданета Арбалаез, що очолює консервативний уряд цієї країни, провадить розмови з двома провідниками опозиційної Ліберальної партії, щоб припинити криваву внутрішню боротьбу, що вже кілька років виснажує країну. Про це сповістило урядове повідомлення, з якого виходить, що наради скликані за задумом президента. Метою нарад, як сповіщено, є „прослідкувати загальне положення з усіх боків, зважити останні події, та прямувати встановити спокій в краї". Ці „останні події" — це, очевидно, напад юрби на будинки опозиційних організацій і осіб, що супроводилися кровопролиттям та позначилися спаленням приміщень газет. Зокрема постраждали будинки головної квартири Ліберальної партії та доми останнього президента Альфонса Льопеза і провідника Ліберальної партії Карльоса Лйераса. Ліберальна партія виделегувала для розмов генерального секретаря національного комітету Умана Бернала та іншого партійного діяча, Форера Бенавідеса, видавця тижневика „Сабадо". З метою внутрішнього заспокоєння до населення звернеться сам президент. Проте досі заспокоєння цього не немає і проурядовий часопис „Ель Сіґльо" сповістив про велику очищувальну акцію урядових відділів, під час якої 22 повстанці було забито. Жертви ці впали у чотирогодинним бою біля Ріо Блянко в окрузі Толіма. Проурядові часописи й далі вживають окреслення „бандити", коли говорять про повстанців.

ПОКАЗ ЕКСПОНАТІВ МУЗЕЮ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА В ТОРОНТО

У днях 26, 27 і 28 вересня ц. р. відбудеться показ експонатів Музею Українського Війська в Торонто, на якому глядачі зможуть побачити дуже цікаві оригінальні пам'ятки з українських воєн. Музей буде відчинений у п'ятницю від 9 год. веч. до 12 ночі, а в суботу й неділю від 10 години ранку до 12 ночі. Ген. Садовський у своїх доповідях пояснюватиме виставлені експонати.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.—Тов. І. Франка, від. 372 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 20. вересня о год. 7:30 ввечорі в галі "Veteran War", при 19 Washington Ave. Просяться всіх членів прийти на збори бо маємо багато справ до обговорення. Просяться членів, які ще не заплатили по $1 на покриття поправи Союзівки, прийти й заплатити. — Д. Гець, предс.; В. Ренчак, кас.; И. Ярема, секр.; Ю. Лонишин, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Від. 184, „Верховина", повідомляє, що в суботу, 20. вересня о год. 7. вечора відбудуться сходини членів відділу в домівці „Самопоміч" 77 E. 7th St. В програмі: організаційні справи, звіт з обрад З'їзду V. Конгресу УКК. Просяться членів взяти участь в сходинах. — П. Соболь, гол.; Б. Коваль, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. „Жидачів", від. 393 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, о год. 3. по полудні, в Домівці Червоного Хреста, 423 E. 9. вул. Зоглядуй на те, що зборів не було 2 місяці, тому назбиралось багато справ до полагодження, як рівнож є справа Валю. Отже, просяться всіх членів прийти на ці збори. — І. Дубик, предс.; Е. Валанда, кас.; М. Литвин, фін. секр.; З. Серафин, рек. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, зараз по Сл. Божій, в парохіяльній школі. Пригадується членам, що торічний асесмент як і в минулому році, кожний член обов'язаний зложити до кінця цего року. — Уряд 86 від.

ПАССАЇК, Н. Дж. — Тов. ім. І. Франка, відділ 97 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, о 2-ій год. по полудні, в приміщенні шкільної залі Укр. Прав. Церкви, 45-47 Hope Ave., Passaic, N. J. Присутність всіх членів обовязкова. — П. Величко, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 21. вересня, зараз по Сл. Божій, в парафіяльній галі. Просяться членів прийти на збори та вирівняти свої місячні вкладки, а також кожний дорослий член має зложити $1 на посілість УНСоюзу. — Уряд.

АНСОНІЯ, КОНН. — Збори Тов. А. Бонченського, від. 10, відбудуться в неділю, 21. вересня зараз по Сл. Божій, в галі парафіяльній. Просяться всіх членів на збори бо є справа, що її треба вирішити для добра членів. — Г. Рубас, предс.; В. Глива, секр.

ПАССАЇК, Н. ДЖ. — Тов. Т. Шевченка, від. 42 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, о год. 2. по полудні, в У. Н. Домі при 237 Hope Ave. Просимо всіх членів прийти вчасно бо збори почнемо точно о призначеній годині без найменшого опізнення. На зборах рішатимемо такі справи, як наша участь до укр. хору м. Пассаїку, та справу театральної виставки. Буде також звіт представника нашого відділу до філії УКК в Пассаїку п. д-ра Нички. — В. Марущак, рек. секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 358 повідомляє, що три-квартальні збори членів відбудуться в неділю, 21. вересня, о год. 2. по полудні, в галі Укр. Клюбу, 33 Векслей Еве. Взивається всіх членів прийти на збори, вплатити місячні і залеглі вкладки і зложити найменше $1 на відбудову чинкову оселю „Союзівка". — В. Карий, предс.; В. Влащук, кас.; В. Палідвор, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Місячні збори від. 332 відбудуться в суботу, 20. вересня, в год. 7 вечора в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман, рек. секр.

Посмертна Згадка

СТЕФАН САГАНДАК, член Укр. Зап. Тов. „Дністер", від. 361 УНСоюзу, помер 8. вересня 1952 р. Покійний родився 1895 року в селі Перекалец, пов. Скалат, Україна. Полишив в смутку жену Марію та дочку Геновефу зам. Лабинец. Похорон відбувся з похоронного заведення П. Яреми, звідки відставлено тлінні останки до Вунсакет, Р. Ай. — В. Н. П.

Уряд Тов. Дністер.

РОЗШУКИ

АННА ГІНКА, донька Івана Гінки з села Люблинець Старий, пов. Любачів, пошукує свого стрия **СТЕФАНА ГІНКУ**. Хто знає щобудь про нього, прошу писати на адресу: **ANNA GINKA, 42 Prospect Ave. Bayonne, N. J. U.S.A.**

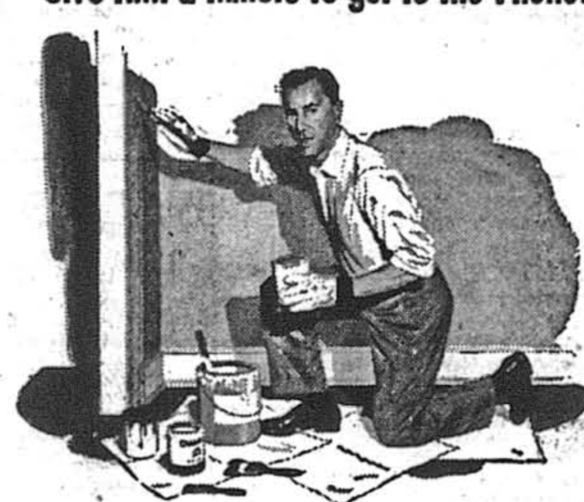
Пошукую сина ІВАНА БУЯРА, нар. у Воцанцях, пов. Рудки, Галичина. У 1944 році він був в Італії під Римом в німецькім робітничій кампанії. Закордонні, особливо европейські і в Англії часописи сердечно прошу передрукувати. Ласкаві вістки слати:
BUJAR MYCHAJLO, 117 W. 7th Street, Bridgeport, Pa.

ПРАЦЯ

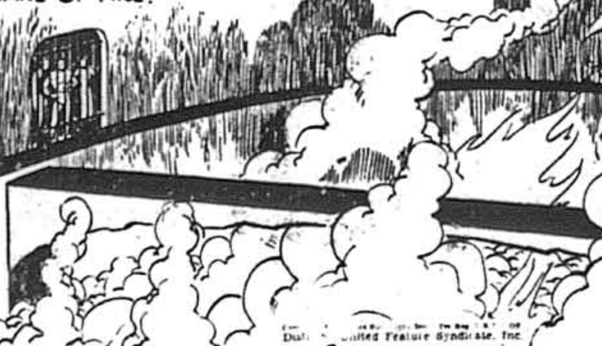
РОМАН ШАРАН
НАДІЯ КІВЕРЧУК
мають честь повідомити Рідних, Приятелів і Знайомих, що їх вінчання відбудеться 20. вересня 1952 о год. 11:30 перед пол., в гр. кат. Церкві Св. Івана Баптиста в Сиракюзах.

З цієї нагоди складають $10.00 на У. Н. Ф.

Syracuse, N. Y., 132 Nelson Street.

ТАРЗАН, ч. 2917. Пекуче рішення.

Раптово пастка на стелі ями зачинилася, і стовп полумени впав на сто стіп в кипуче булькітливе озеро вогню.

„На Юпітера", гукав Вест. „Я знаю тепер, де ми находимося! Під Мералиною залею жертви і кумира Сфінкса!"

„Ці двері мусять якось відчинятись", ричав Тарзан. „Ми не збираємось перейти цей міст!", кричала Бетті. „Немає іншого виходу", відповів Тарзан.